Käsiteltävä tässä kokouksessa

6
Esitys vuoden 2014 talousarvioksi ja vuosien 2015-2016 taloussuunnitelmaksi

Pöydälle 21.05.2013

HEL 2013-002089 T 02 02 00

Päätösehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta päättänee hyväksyä liitteen mukaisen ehdotuksen sosiaali- ja terveysviraston vuoden 2014 talousarvioksi ja vuosien 2015-2016 taloussuunnitelmaksi.

Esittelijä

Hallintokuntien vuoden 2014 talousarvion laadintaa ohjaavat kaupunginhallituksen 25.3.2013 päättämät sisällölliset linjaukset:

Hallintokuntien tulee varautua ottamaan huomioon strategiaohjelman 2013–2016 linjaukset talousarvioehdotuksen 2014 valmistelussa.

Tehdään ja toteutetaan vuosille 2013–2016 kaupungin kokonaisvaltainen tuottavuusohjelma, joka tulee esitellä kaupunginhallitukselle 30.6.2013 mennessä. Ohjelmassa osoitetaan konkreettiset ehdotukset tuottavuuden ja taloudellisuuden merkittäväksi parantamiseksi konkreettisine mittareineen. Tarkastelu on tehtävä niin, että esimerkiksi nykyinen rootelijako ei ole rajoittavana tekijänä. Tuottavuusohjelman toimenpiteet tulee käsitellä lauta- ja johtokunnissa talousarvioehdotuksen yhteydessä.

Kaikissa määrärahoja ja palvelutasoa koskevissa päätöksenteon perusteluissa on esitettävä muutosten vaikutukset tuottavuuteen. Olennaisesti talouteen vaikuttavissa lauta- ja johtokuntien päätöksissä on esitettävä päätösten kustannusvaikutukset.

Jokaisen investointihankkeen yhteydessä on esitettävä selvitys onko hanke toteutettavissa sitovan investointi- ja toimintamenoraamin puitteissa sekä toteuttaako hanke henkilöstömäärälle ja tilatehokkuudelle strategiassa asetetut tavoitteet.

Hallintokuntien tulee painottaa henkilöstöresurssisuunnittelussaan hallintohenkilökunnan määrän vähentämistä.

Kaikkien virastojen tulee edistää tietojen avointa ja vapaata jakelua avaamalla julkiset tietovarantonsa vapaasti saataville. Hallintokuntien tulee ottaa huomioon kaupunkiyhteinen tavoitearkkitehtuuri ja

hankeohjaus sekä varmistaa uushankinnoissa sovellusten avoimet rajapinnat ja yhteensopivuudet.

Stj:n johdolla hallintokunnat laativat toimenpidesuunnitelman siitä, miten yli 500 päivää työttömänä olleista tai sen uhan alla olevista helsinkiläisistä aiheutuvia sakkomaksuja saadaan pienennettyä esimerkiksi työllistämis- ja työpajatoiminnan avulla.

Hallintokunnat raportoivat budjettiesitysten yhteydessä miten valtuustostrategian positiivisen diskriminaation periaatteet on otettu huomioon.

Esitys vuoden 2014 talousarvioksi

Ehdotus sosiaali- ja terveysviraston vuoden 2014 talousarvioksi ja vuosien 2015-2016 taloussuunnitelmaksi on esityslistan tämän asian liitteenä numero 1.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisrahoituksen nousu vuonna 2014 on 2,3 %. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus jakautuu neljälle talousarviokohdalle seuraavasti:

Menot milj. e	TP 2012	TA 2013	Raami 2014	Muutos Rami
Sote yhteensä	**2 065 719**	**2 094 115**	**2 143 115**	**2,3 %**
Sosiaali- ja terveyspalvelut	1 413 918	1 431 702	1 459 202	1,9 %
Toimeentulotuki	154 747	148 500	158 000	6,4 %
Työllisyyden hoitaminen	5 767	6 107	6 107	0 %
HUS-kuntayhtymä	491 297	507 806	519 806	2,4 %

Sosiaali- ja terveyspalvelujen talousarviokohdan talousarvio kasvaa 27,5 milj. euroa (1,9 %) vuoden 2013 talousarvioon nähden. Raamin sisältä tulee rahoittaa yleisen kustannustason nousun lisäksi muut tiedossa olevat kustannustasoa nostavat tekijät sekä vuoden 2013 talousarvion ennustettu ylitys.

Toimeentulotuen raami nousee 6,4 %.

HUS:n raami kasvaa kaupungin omaa toimintaa enemmän (2,3 %) HUS:n vuoden 2012 alijäämän kattamiseksi.

Sosiaali- ja terveysviraston talousarvioesitys on tehty kaupunginhallituksen antamaan talousarvioraamiin. Talousarvioraamiin päästään talousarvioesityksessä kuvatuilla kuluja vähentävillä toimenpiteillä.

Viraston tuottavuutta edistävät toimenpiteet

Talousarvion laatimisohjeissa todetaan, että vuoden 2014 raamin lähtökohtana on valtuustokauden 2013-2016 strategiaohjelman mukainen talouden tasapainoa ja tuottavuuden kasvua koskeva tavoite, joka sisältää käyttömenojen reaalikasvun pitämisen asukasmäärän kasvun mukaisena vähennettynä vuotuisella 1 % tuottavuuden parantamisen tavoitteella.

Talousarvion laatimisohjeiden mukaisesti Helsingin kaupungilla tehdään ja toteutetaan 2013-2016 kaupungin kokonaisvaltainen tuottavuusohjelma, joka tulee esitellä kaupunginhallitukselle 30.6.2013 mennessä. Ohjelmassa tulee osoittaa konkreettiset ehdotukset tuottavuuden ja taloudellisuuden merkittäväksi parantamiseksi konkreettisine mittareineen.

Viraston toimenpiteet kaupungin tuottavuusohjelmassa sisältävät kulujen vähentämistoimenpiteet, joiden avulla talousarvio saadaan vuoden 2014 talousraamiin.
Tämä edellyttää palvelujen kriittistä arviointia, sosiaali- ja terveysviraston perustehtävään keskittymistä ja tuottavuuden nostamista.

Välittömän työajan osuutta kasvatetaan ja asiakasmäärän kasvu hoidetaan ilman vakanssilisäyksiä. Kaikissa viraston toiminnoissa on tavoitteena lisätä tuotettujen palvelujen määrää 1 % vuositasolla käytettyä resurssia kohden. Jokaisessa toiminnallisessa muutoksessa ja palvelujen integrointihankkeessa vähennetään toimintoihin käytettyjä tiloja. Tavoitteena on tilasäästöjen saavuttaminen.

Vakanssien käyttöä ja rekrytointia tehostetaan ja vuokratyövoiman käyttöä vähennetään. Sijaistyön kustannuksia (omat sijaiset, vuokratyö ja varahenkilöstö) tarkastellaan kokonaisuutena ja henkilöstön yhteiskäyttöä tehostetaan. Edellä mainituilla toimenpiteillä tavoitellaan 1 milj. e kustannusvaikutusta.

Perhe ja sosiaalipalvelut

Lastensuojelussa palvelurakennemuutos on tuottavuuden kannalta keskeisin toimenpide. Palvelurakennetta kevennetään vähentämällä omana ja ostopalveluna järjestettävää laitosmuotoista perhekuntoutusta. Huolehditaan omien lasten- ja nuorisokotien täyskäytöstä ja vähennetään laitoshoidon ostopalveluja. Lastensuojelun palvelurakenteen keventämisellä tavoitellaan 1,8 milj. euron kustannusvaikutusta.

Luopumalla vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain mukaista kuljetuspalvelua saavien asiakkaiden rinnakkaisesta oikeudesta

maksuttomaan HSL:n kuukausikorttiin saavutetaan 1,0 milj. euron kustannusvaikutus.

Suezinkadun vaikeavammaisten palveluasumisyksikön ja päivätoimintayksikön sekä Paula-kodin käyttöönotto siirtyy vuodelle 2015. Talousarvioraami ei mahdollista näiden yksiköiden avaamiseen tarvittavaa 1,3 milj. euron lisäystä kehitysvammaisten ASU-hankkeesta aiheutuvien kustannusten (2,7 milj. euroa) lisäksi.

Käyttöbudjetista rahoitettujen määräaikaisten hanketyyppisten toimintojen päättyminen vähentää menoja 0,5 milj. eurolla. Erillisrahoituksella (LASU) toimineiden palvelujen osittainen siirtäminen käyttöbudjettiin toteutetaan työtehtäviä ja resursseja uudelleen kohdentamalla.

Perustoimeentulotukea saavien talouksien määrä on kasvanut vuodessa 6,3 prosentilla. Lakisääteisten määräaikojen toteutuminen edellyttää toimeentulotukeen käytettävän välittömän työajan lisäämistä sekä työllisyyden hoidon määrärahan osoittamista toimeentulotuen tehtävien hoitamiseen myös vuonna 2014.

Ravitsemus- ja majoituslain mukaisiin asumisen kriisipalveluihin majoitetaan toimeentulotuella vuosittain noin 500 kotitaloutta. Pysyvän asumisratkaisun löytäminen 100 kotitaloudelle vähentää toimeentulotukimenoja 2,1 milj. euroa edellyttäen, että samanaikaisesti kriisimajoitusjaksot lyhenevät ja uusien kriisiasuntojen tarve vähenee. Tavoitteen toteutuminen edellyttää yhteistä prosessia ja ohjetta kiinteistöviraston kanssa. Toimeentulotuen menoihin arvioidaan saatavan säästöä myös kilpailuttamalla apteekkipalvelut, raivaussiivoukset sekä huonekalut ja kodin tekstiilit.

Edellä mainittujen toimenpiteiden lisäksi perhe- ja sosiaalipalvelut hakee toimintoja tehostamalla 1 milj. euron kulujen vähennystä.

Terveys- ja päihdepalvelut

Terveys- ja päihdepalvelujen laitospaikkojen vähentämisellä ja avohoitopainotteisiin palveluihin siirtymällä saavutetaan 3,5 milj. euron suuruinen kustannusvaikutus.

Päihde- ja mielenterveyspotilaiden asumispalvelujen prosessia tehostamalla uudessa kilpailutetussa palvelurakenteessa saavutetaan 1,1 milj. euron kustannusvaikutus.

Terveys- ja päihdepalvelut -osastolla vähennetään ostopalveluja 1,2 milj. eurolla verrattuna vuoteen 2013.

Sairaala-, kuntoutus- ja hoiva -osasto

Helsingissä ympärivuorokautisen hoidon suhteellinen osuus iäkkäiden palveluista on muita kuntia suurempi. Palvelurakenteen muutosta jatketaan, ja kevyempien palvelujen osuus nousee. Käyttöasteet optimoidaan ympärivuorokautisissa palveluissa ja päivätoiminnassa.

Välittömän asiakastyöajan osuus nousee määritellyissä palveluissa. Kotihoidossa toiminnanohjausjärjestelmän käyttö vakiintuu kaikilla alueilla. Virtuaalihoidon piirissä olevien kotihoidon asiakkaiden määrä kasvaa.

Suoritteiden määrä kasvaa keskimäärin kustannustason nousua enemmän. Yksikkökustannukset alenevat tai nousevat yleistä kustannustason nousua hitaammin.

Palvelurakenteen muutoksen ja tuottavuustoimenpiteiden arvioitu kustannusvaikutus on 3 milj. euroa.

Palvelusetelin osuutta palveluasumisen järjestämistapana nostetaan niin, että tehostetun palveluasumisen palvelusetelin käyttäjien määrä kasvaa 100:lla ostopalvelun asemasta. Toimenpiteen kustannusvaikutukseksi arvioidaan 1,5 milj. euroa. Tavoitteena on ottaa myös uusia palveluja palvelusetelivaihtoehdon piiriin.

Helsingissä myös sairaalapaikkojen suhteellinen määrä on muita kuntia suurempi. Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen käytössä olevia (mukaan lukien Oulunkylän kuntoutussairaala) sekä Terveys- ja päihdepalvelujen somaattisia sairaalapaikkoja vähennetään asteittain yhteensä vähintään 50:llä vuoden 2014 aikana, ja vapautuvia voimavaroja kohdennetaan osittain muihin kotona asumista tukeviin palveluihin. Toimenpiteen kustannusvaikutukseksi arvioidaan 1,5 milj. euroa.

Malmin uuden päivystyssairaalan käynnistyessä aloitetaan Herttoniemen sairaalan kiinteistöstä luopuminen asteittain.

Vanhuspalvelulain vaikutukset on sisällytettävä talousarvioraamiin.

Toimeentulotuki

Toimeentulotuen raami nousee 6,4 % kuluvan vuoden talousarvion tasosta. Talousarviossa pysyminen edellyttää toimeentulotukimenojen kääntämistä selvään laskuun. Täydentävän toimeentulotuen kasvua hillitään mm. vähentämällä kalliin kriisimajoituksen tarvetta yhteistyössä kiinteistöviraston kanssa.

Työllisyyden hoitaminen

Työllisyyden hoidon kustannukset pysyvät vuoden 2013 tasolla. Työllisyyden hoidossa erityisenä painopisteenä ovat nuoret aikuiset ja

maahanmuuttajat. Asiakkaiden palvelu- ja hoitoketjujen sujuvuutta edistetään työllisyyden hoidon, päihde ja mielenterveyspalvelujen sekä sosiaalityön uusia käytäntöjä kehittämällä.

Kaupunginhallituksen linjausten mukaan hallintokunnat laativat Stj:n johdolla toimenpidesuunnitelman siitä, miten yli 500 päivää työttömänä olleista tai sen uhan alla olevista helsinkiläisistä aiheutuvia sakkomaksuja saadaan pienennettyä esimerkiksi työllistämis- ja työpajatoiminnan avulla. Tässä yhteydessä tulee tarkastella myös työllisyyden hoidon määrärahojen kohdentuminen kaupunkitasolla.

HUS:n toiminta

HUS:n toiminta käsittää HUS:n helsinkiläisille tuottamat terveyspalvelut ns. kuntalaskutettavat palvelut, joista sosiaali- ja terveysvirasto maksaa HUS-hinnaston mukaisesti. Lisäksi terveyskeskus osallistuu HUS:n talousarvion mukaisiin Myrkytystietokeskuksen palvelujen rahoittamiseen sekä kattaa osuutensa kalliin hoidon tasausmaksusta. HUS:n talousarviokohta sisältää myös mahdolliset ylikäyttömaksut sekä muut vastaavan tyyppiset erikseen laskutettavat erät.

HUS:n kustannusten kasvu on 2,4 % vuoden 2012 talousarvioon nähden. HUS:n vanhat ylijäämät on käytetty, ja vuonna 2012 syntynyttä alijäämää tulee kyetä kattamaan kuntalaskutuksen kautta.

Terveydenhuoltolain edellyttämä terveydenhuollon järjestämissuunnitelma määrittelee ne periaatteet, joiden mukaan HUS-kuntayhtymän kanssa sovitaan perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon työnjaosta ja yhteistyöstä sekä hoitoketjuista HUS-kuntayhtymän ja Helsingin sosiaali- ja terveysviraston välillä. Kaikissa työnjakoon ja yhteistyöhön liittyvissä muutosneuvotteluissa arvioidaan suunniteltujen muutosten vaikutukset talousarviokohtiin 31001 sosiaali- ja terveyspalvelut ja 31006 Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri, pyrkien kuluja vähentävään nettovaikutukseen. Työnjakoon ja yhteistyöhön liittyvät muutokset on hyväksyttävä HUS-kuntayhtymän ja Helsingin sosiaali- ja terveysviraston yhteisissä terveyssuunnittelukokouksissa. Järjestämissuunnitelma tullaa käsittelemään syksyllä 2013 sosiaali- ja terveyslautakunnassa. Järjestämissuunnitelma hyväksytään lopullisesti HUS:n valtuustossa.

Tavoitteena on, että maksullisten siirtoviivepäivien poistuessa HUS vähentää vastaavan määrän sairaalaosastopaikkoja omasta toiminnastaan.

Investoinnit

Kaupunginhallituksen 25.3.2013 hyväksymien talousarvion laadintaohjeiden mukaan kaupungin investoinneille on asetettu 435

milj. euron suuruinen katto, mikä merkitsee 35 milj. e vähennystä kuluvan vuoden talousarvioon.

Sosiaali- ja terveysvirasto on laatinut priorisoidun 10-vuotissuunnitelman tulevista investoinneista. Suunnitelma sisältää myös poistuvat tilat. Suunnitelma on esityslistan tämän asian liitteenä numero 2.

Palveluverkkotyöskentelyn yhteydessä laaditaan suunnitelma uuden palveluverkon edellyttämistä tilahankkeista. Ensisijaisesti toiminta keskitetään olemassa oleviin kaupungin omistamiin tiloihin. Uudisrakennuksiin sijoitetaan uusien asuntoalueiden palveluja ja toimintoja vanhoista huonokuntoisista tiloista, joista luovutaan. Tilahankkeet priorisoidaan potilas-, asiakas- ja henkilöstöturvallisuuden näkökulmasta. Lähtökohtana on toiminnan tehostaminen ja kokonaiskustannusten vähentäminen.

Irtain käyttöomaisuus

Sosiaali- ja terveysviraston irtaimen omaisuuden raami on 10,7 milj. e, mikä on 2,1 milj. e (-15 %) kuluvan vuoden irtaimen omaisuuden raamia vähemmän. Irtaimen omaisuuden määrärahat jakautuvat tietotekniikkahankintoihin (5 milj. e) ja muuhun irtaimen omaisuuden hankintaan (5,7 milj. e). Irtaimen omaisuuden taso laskee samanaikaisesti kun vuodelle 2014 ajoittuu Malmin sairaalan kalustamisen merkittävä investointi ja voimakkaat paineet sähköisen asioinnin lisäämiseen. Malmin sairaalan kalustohankintojen kustannuksia vähennetään.

Virastopäällikön kannanotot

Virastopäällikkö toteaa, että talousarvioehdotus on laadittu kaupunginhallituksen päättämän raamin mukaisena. Sosiaali- ja terveystoimen talousarviokohdan osalta vuoden 2014 talousarvioesitys edellyttää runsaan 1 % suuruista tuottavuuden nostamista, jotta talousraamin sisältä kyetään kattamaan tiedossa olevat vuoden 2014 lisäkulut. Kaikkien kuluerien suuruus ei ole talousarvioehdotusta laadittaessa vielä tiedossa. Vuoden 2014 talousarvion tiedot tarkentuvat suunnittelun edetessä.

Sosiaali- ja terveysviraston henkilöstötoimikunta käsittelee asiaa kokouksessaan 3.6.2013 ja sen antama mahdollinen lausunto lähetetään sosiaali- ja terveyslautakunnalle sähköpostitse.

Esittelijä

virastopäällikkö
Matti Toivola

Lisätiedot

Jussi Lind, talous- ja strategiapäällikkö, puhelin: 310 42246
jussi.lind(a)hel.fi
Riitta Simoila, osastopäällikkö, puhelin: 310 42213
riitta.simoila(a)hel.fi

Liitteet

1	Talousarvioehdotus_2014_ltk_210513_k
2	Tilankäyttösuunnitelma-sosiali- ja terveysvirasto hankekohtainen 2013-2023 2013_05_27
3	Tilankäyttösuunnitelma Sosiaali- ja terveysvirasto 2013-2023_2013_05_30